

Utlåtande 2011:20 RVII (Dnr 325-1540/2009)

En ny modell för bostäder till hemlösa i Stockholm

Motion (2009:27) av Stefan Nilsson (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2009:27) av Stefan Nilsson (MP) om ”En ny modell för bostäder till hemlösa i Stockholm” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Stefan Nilsson (MP) skriver i en motion (2009:27) att hemlöshet är ett stort samhällsproblem, som dessvärre inte minskat i omfattning under de senaste åren samt att det därmed behövs nya grepp för att kunna lösa boendeproblemen. Motionären skriver att det finns en modell i Finland för att tillhandahålla bostäder åt hemlösa som har visat sig fungera bra. En stiftelse köper upp hela hus eller delar av hus för att sedan överlåta dem till personer som av egen kraft inte har fått tillträde till bostadsmarknaden. Stockholms stad bör enligt motionären bilda en organisation som ska köpa upp och förfoga över lägenheter som hyrs ut till hemlösa.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdels-

nämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB och Fastighetsägarna Stockholm för yttrande.

Stadsledningskontoret anser att staden redan har en organisation, Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, vars syfte är att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar tillhandahålla bostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden anser i nuläget att befintliga bostadsföretag tillsammans med Stiftelsen Hotellhem utgör en bra grund för arbetet med bostäder för hemlösa.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd tar inte ställning till förslaget med hänvisning till att det krävs långtgående utredningsinsatser och analyser för att bedöma förslaget.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att det är intressant att pröva en modell som har utgångspunkten att den hemlöse först får ett ordnat långsiktigt boende innan insatser fullt ut görs för att stötta den enskilde att klara ett eget boende. Nämnden kan också konstatera att förslaget i remissen har en mycket likartad grundidé och ett likartat koncept i övrigt som socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens projekt Bostad först, vilket står klart att påbörjas under 2010.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att Stiftelsen Hotellhem i Stockholm äger fastigheter, som har bland annat hemlösa som hyresgäster. Idag ser vi hellre att bostäder för hemlösa inte koncentreras utan sprids ut, vilket går stick i stäv med motionärens förslag.

Stockholms Stadshus AB anser att socialtjänstens anknytning till Stiftelsen Hotellhem är en viktig del i arbetet att stödja och hjälpa, då möjlighet till en bostad är en viktig del på vägen till egen försörjning m.m. Möjligen kan stiftelsens uppdrag kompletteras med att verka för en större regional samverkan, enligt den modell som redan utförs åt Lidingö stad.

Fastighetsägarna Stockholm anser att Fastighetsägarna Stockholm redan har ett pågående samarbete med staden genom Bostadsförmedlingen. Samarbetet fungerar bra och kan säkert utvecklas. Vi kan mot den bakgrunden därför inte se behovet av en ny organisation inom staden.

Mina synpunkter

Att människor saknar en permanent bostad är naturligtvis en stor utmaning i samhället i stort, men är mest påtagligt i en storstad som Stockholm. Med denna vetskap är det inte minst viktigt att vi arbetar förebyggande för att människor inte hamnar i en situation som leder till vräkning. Därför är det viktigt att

bostadsbolagen tillsammans med stadsdelsnämnderna fortsätter att utveckla arbetet med att fånga problemen i tid innan det blir vräkning.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm finns idag och har som syfte att tillhandahålla bostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad. Stiftelsen Hotellhem i Stockholm kan också erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd till individer med sociala problem. För att fullgöra detta uppdrag förhyr eller äger stiftelsen lämpliga fastigheter för verksamheten. Stiftelsen Hotellhem i Stockholm utökar kontinuerligt sin verksamhet utifrån rådande behov. I budget för 2011 ges också Stiftelsen Hotellhem ett vidare uppdrag. Mot denna bakgrund finns den organisation som motionären efterfrågar. Staden har vid sidan av Stiftelsen Hotellhem tre bostadsbolag, vilka bidrar med försöks- och träningslägenheter som förmedlas till stadsdelsnämnderna via Stockholms Stads Bostadsförmedling AB.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion 2009:27 av Stefan Nilsson (MP)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Tomas Rudin* (S) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att besluta följande

1. Att bifalla motionen
2. Att ge Stiftelsen Hotellhem i uppdrag att starta en verksamhet med fasta kontrakt
3. Att utöver det säga följande

Hemlöshet är oacceptabelt i ett välfärdssamhälle. Ändå lever c:a 3000 personer i Stockholms stad i hemlöshet, varav drygt 400 är akut hemlösa eller uteliggare. Trots storslagna löften minskar inte hemlösheten mer än marginellt. Målet måste sättas högt både för att hemlösheten är så ovärdig, för att inte fler unga ska drabbas och för att vår rika stad faktiskt borde kunna nå målet.

Om vi ska lyckas måste vi angripa hemlösheten både med hjälp av förebyggande arbete innan problemen uppstår och genom aktiva insatser när behovet har uppstått. Om vi ska lyckas måste alla stadens nämnder och styrelser ha det gemensamma målet att avskaffa hemlösheten för var och en av de personer som idag inte får plats i vårt välfärdssamhälle. Om vi ska lyckas måste staden samverka med landstinget, frivilligorganisationer, privata hyresvärdar och andra aktörer som var och en har sin pusselbit att lägga för att nå målet om en nollvision.

Vi måste trimma stadens organisation, använda evidensbaserade metoder, ta hjälp av forskare, erfarna socialarbetare och föra en ständig dialog med frivilligorganisationerna. Alla gråzoner som berör hemlösheten måste klargöras genom riktlinjer och rutiner. Uppsökande arbete utökas och de hemlösa som behöver vård och behandling ska få den hjälp de behöver. Staden ska ta sitt bostadsförsörjningsansvar och se till att det finns tillräckligt många billiga och bra hyresrätter. Alternativa boenden behöver också tas fram. Stödboenden, boendestöd, budget- och skuldrådgivning, sociala kooperativ och mötesplatser ska byggas ut.

Parallellt med allt detta måste nästa generation hemlösa förebyggas genom att staden stärker den sociala barnvården i linje med BUSS-utredningens intentioner.

Vad gäller "Bostads först" så tycks detta vara ett effektivt och ekonomiskt sätt att angripa hemlöshetsproblematiken. Många människor kommer idag inte ens in på bostadsmarknaden, pga. gamla hyresskulder, betalningsanmärkningar eller tidigare vräkningar.

Uppdraget för Stiftelsen Hotellhem behöver utvidgas till att också omfatta en ny verksamhet med fasta kontrakt. De tre kommunala bostadsbolagen bör uppmanas att överlämna ett fast antal lägenheter årligen för Stiftelsen Hotellhem att förvalta och erbjuda personer som inte kommer in på bostadsmarknaden. Ett lämpligt antal kan vara 100 lägenheter per bolag och år, vilket skulle möjliggöra att hemlösheten på allvar börjar minska.

Det är viktigt att lägenheterna ska vara spridda över staden så att inte segregationen förvärras. Det är viktigt att de som erbjuds fast bostad, och som har behov av det, ges individuell stöd. Det ska ske i form av ett kontrakt mellan hyresgästen, stiftelsen, socialtjänst, psykiatri och ev frivilligorganisation så att det aldrig råder någon tvekan om vilka åtgärder som ska sättas in och vem som ansvarar för vad vid de tillfällen hyresgästen behöver extra stöd.

Borgarrådet beskriver hur viktigt det är med det förebyggande arbetet för att förhindra vräkningar. Här instämmer vi helt och vill gå ännu längre. Det finns goda exempel från bl.a. Borås för hur det går att få det vräkningsförebyggande arbetet att fungera. Tidig budgetrådgivning och juridisk hjälp är ofta till stor nytta.

Allra hårdast drabbas barn, som utsätts för vräkning. För att förhindra detta har vi krävt att de kommunala bostadsbolagen ska skriva in i sina policier att barn inte ska vräkas. Tyvärr har det hittills inte fått gehör.

Reservation anfördes av borgarrådet *Per Bolund* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att besluta följande

1. Att bifalla motionen
2. Att ge Stiftelsen Hotellhem i uppdrag att starta en verksamhet med fasta kontrakt
3. Att utöver det säga följande

Det stämmer inte, som borgarrådet säger, att det redan finns en organisation för att tillhandahålla fasta kontrakt enligt modellen Bostad först. Det handlar om 15 lägenheter i ett försök.

Forskningen visar tydligt att det är mer effektivt och ekonomiskt med ”en fast bostad först”. Miljöpartiet har under flera år drivit att en fast bostad ska vara en rättighet. Många människor kommer inte in på bostadsmarknaden, pga gamla hyresskulder, betalningsanmärkningar eller tidigare vräkningar.

Uppdraget för Stiftelsen Hotellhem behöver utvidgas till att också omfatta en ny verksamhet med fasta kontrakt. De tre kommunala bostadsbolagen bör uppmanas att överlämna ett fast antal lägenheter årligen för Stiftelsen Hotellhem att förvalta och erbjuda personer som inte kommer in på bostadsmarknaden. Ett lämpligt antal kan vara 100 lägenheter per bolag och år, vilket skulle möjliggöra att hemlösheten på allvar börjar minska.

Det är viktigt att lägenheterna ska vara spridda över staden för att förhindra segregation. Det är oerhört viktigt att de som erbjuds fast bostad, och som har behov av det, ges individuellt stöd. Det ska ske i form av ett kontrakt mellan hyresgästen, stiftelsen, socialtjänst, psykiatri och ev frivilligorganisation så att det aldrig råder någon tvekan om vilka åtgärder som ska sättas in och vem som ansvarar för vad vid de tillfällen hyresgästen behöver extra stöd.

Borgarrådet beskriver hur viktigt det är med det förebyggande arbetet för att förhindra vräkningar. Här instämmer vi helt och vill gå ännu längre. Det finns goda exempel från bl.a. Borås för hur det går att få det vräkningsförebyggande arbetet att fungera. Tidig budgetrådgivning och juridisk hjälp är ofta till stor nytta.

Allra hårdast drabbas barn, som utsätts för vräkning. För att förhindra detta kräver Miljöpartiet sedan länge att de kommunala bostadsbolagen ska skriva in i sina policier att barn inte ska vräkas. Tyvärr har det hittills inte fått gehör hos den moderatledda majoriteten.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2009:27) av Stefan Nilsson (MP) om ”En ny modell för bostäder till hemlösa i Stockholm” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i detta utlåtande.

Stockholm den 26 januari 2011

På kommunstyrelsens vägnar:

STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Roger Mogert och Tomas Rudin* (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg och Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Motion (2009:27) av Stefan Nilsson (MP) om ”En ny modell för bostäder till hemlösa i Stockholm” bifalles i huvudsak.
2. Stiftelsen Hotellhem får i uppdrag att starta en verksamhet med fasta kontrakt.
3. Därutöver vill vi framföra följande.

En fast bostad är en mänsklig rättighet. Ungefär 3 000 stockholmare saknar den grundläggande rätten till en egen bostad, och att antalet unga hemlösa blir fler och fler. Med ett ökat narkotikamissbruk i ungdomsgruppen riskerar hemlösheten bland unga att accelerera i ännu högre takt.

För att nollställa hemlösheten måste vi ha ett starkt styrande mål, som utgår från de hemlösas erfarenheter. Vi vill arbeta för att hemlösheten ska vara borta på fem år. Det kräver att alla berörda nämnder och styrelser samverkar mot målet och att kommunfullmäktige ges en återrapport flera gånger per år. En brukarundersökning ska göras och referensgrupper med hemlösa och frivilligorganisationer bildas. Endast genom utmanande mål, tydlig styrning, verkningsfulla metoder, samverkan med de hemlösa, tillräckliga resurser och noggrann uppföljning kan vi lyckas.

Vänsterpartiet har tagit fram ett antal förslag på åtgärder som listas längst ner i reservationen och som måste sättas in för att vi ska radikalt kunna minska och på fem år få bort hemlösheten. Fasta kontrakt enligt Bostad först är värt att pröva som en av flera insatser utifrån det stöd som finns i forskningen. En grundläggande förutsättning för att minska hemlösheten är att dock det finns tillräckligt många lägenheter som hemlösa har råd att bo i. De kommunala bostadsbolagen ska därför få i uppdrag att bygga ett stort antal billiga hyresrätter de närmaste åren och all utförsäljning av allmännyttan stoppas.

Det stämmer inte som föredragande borgarrådet skriver att det redan finns en organisation för att erbjuda fasta hyreskontrakt enligt modellen Bostad först. Endast 15 lägenheter ingår och det är en försöksverksamhet och inte en permanent organisation. Vår uppfattning är därför att uppdraget för Stiftelsen Hotellhem behöver utvidgas till att också omfatta en ny verksamhet med fasta kontrakt.

De tre kommunala bostadsbolagen bör uppmanas att överlämna ett fast antal lägenheter årligen för Stiftelsen Hotellhem att förvalta och erbjuda personer som inte

kommer in på bostadsmarknaden. Ett lämpligt antal kan vara 100 lägenheter per bolag och år, vilket skulle göra det möjligt att börja minska hemlösheten på allvar.

Det är viktigt att lägenheterna är spridda över staden så att inte segregationen förvärras. Lägenheterna ska inte heller ligga i samma fastigheter. Personer som erbjuds fast bostad ska få individuellt stöd vid behov. Stödet ges i form av ett kontrakt mellan hyresgästen, stiftelsen, socialtjänst, psykiatri och eventuell frivilligorganisation. Det får aldrig råda någon tvekan om vilka åtgärder som ska sättas in och vem som ansvarar för vad vid de tillfällen som hyresgästen behöver extra stöd.

Borgarrådet beskriver hur viktigt det är med det förebyggande arbetet för att förhindra vräkningar. Här instämmer vi helt och vill gå ännu längre. Det finns goda exempel från bland annat Borås för hur det går att få det vräkningsförebyggande arbetet att fungera. Tidig budgetrådgivning och juridisk hjälp är ofta till stor nytta. Tyvärr har det under flera år varit långa köer till skuldrådgivning i Stockholm.

Allra hårdast drabbas barn som är med om en vräkning. För att förhindra detta har vi krävt att de kommunala bostadsbolagen ska arbeta aktivt mot vräkningar och inte vräka barnfamiljer. Tyvärr har vi hittills inte fått gehör för självklara ägardirektivet till bolagen.

Vänsterpartiets förslag till insatser i kampen mot hemlösheten:

1. 500 tränings- och försökslägenheter per år under fem år till hemlösa
2. 100 lägenheter i stödboenden per år för hemlösa med psykisk problematik eller med behov att bo kollektivt
3. Hemlösa som får lägenhet har rätt till boendestöd och arbete i sociala arbetskooperativ
4. Budget- och skuldrådgivning till dem som önskar
5. Individuell handlingsplan för alla hemlösa
6. Hemlöshetskoordinatorer i stadsdelsnämnderna för att stoppa vräkningar och nyrekrytering
7. Inför 29-årsgräns på härbärgen
8. Sociala kooperativ med en klar och tydlig inriktning ersätter daghärbärgen
9. Förstärk arbetet med barn och ungdomar i riskzon så att de inte hamnar på härbärke
10. Nolltolerans för vräkningar av barnfamiljer och äldre
11. Minska antal härbärgen och satsa istället på andra boenden
12. Förstärk kompetensen inom hemlöshetsområdet
13. Kommunala bostadsbolag ska inte diskriminera människor med ekonomiskt bistånd vid uthyrning av lägenheter
14. Privata hyresvärdar ska lämna betydligt fler försökslägenheter till bostadsförmedlingen

ÄRENDET

Stefan Nilsson (MP) skriver i en motion (2009:27) att hemlöshet är ett stort samhällsproblem, som dessvärre inte minskat i omfattning under de senaste åren samt att det därmed behövs nya grepp för att kunna lösa boendeproblemen. Motionären skriver att det finns en modell i Finland för att tillhandahålla bostäder åt hemlösa som har visat sig fungera bra. En stiftelse köper upp hela hus eller delar av hus för att sedan överlåta dem till personer som av egen kraft inte har fått tillträde till bostadsmarknaden. Stockholms stad bör enligt motionären bilda en organisation som ska köpa upp och förfoga över lägenheter som hyrs ut till hemlösa.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Stockholms Stadshus AB och Fastighetsägarna Stockholm.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Hemlöshet är ett stort samhällsproblem. Staden har redan i dagsläget en organisation, Stiftelsen Hotellhem i Stockholm, vars syfte är att i samarbete med Stockholms nämnder med socialtjänstansvar tillhandahålla bostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad. Stiftelsen Hotellhem i Stockholm kan också erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd till individer med sociala problem. För att fullgöra detta uppdrag förhyr eller äger stiftelsen lämpliga fastigheter för verksamheten. Stiftelsen Hotellhem i Stockholm utökar kontinuerligt sin verksamhet utifrån rådande behov. Stadsledningskontoret anser att staden genom Stiftelsen Hotellhem i Stockholm redan har efterfrågad organisation varvid någon ny organisation inte behöver införas. Därtill har staden inom koncernen tre bostadsbolag vilka bidrar med försöks och träningslägenheter som föremedlas till stadsdelsnämnderna via Stockholms stads bostadsförmedling AB. Så gör även privata fastighetsägare. Bostadsbolagen ansvarar även för att initiera olika insatser, i samråd med stadens nämnder, dels för att förhindra vräkning med risk för på följande hemlöshet, dels för att finna nya vägar att erbjuda utsatta grupper bostad.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 11 februari 2010 att

1. Socialtjänst och arbetsmarknadsnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialtjänst och arbetsmarknadsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson (MP), *bilaga 1*.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 14 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Inom socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att förebygga hemlöshet, ordna olika former av boenden samt utforma andra insatser till stöd för hemlösa personer. Detta arbete bedrivs i nära samverkan med landstingets beroendevård och psykiatri, frivilligorganisationer, privata aktörer m.fl. Den övergripande målsättningen med stadens arbete är att en hemlös person på sikt ska få en bostad på den ordinarie bostadsmarknaden. Det finns en medveten strävan att undvika olika former av kategori-boenden, där man samlar hemlösa i t.ex. ett särskilt hus eller i en viss trappuppgång.

Socialstyrelsen har gjort en kunskapsöversikt över boendelösningar för hemlösa personer och har därvid kunnat urskilja två huvudtyper av boendeprogram - ”Bostad först- och ”vårdkedjemodellen”. De program som används är sällan renodlade, utan snarare hybrider där man tillämpar inslag från olika program. I den internationellt publicerade forskningen saknas effektutvärderingar av boendetrappor, som är den vanligaste modellen i Sverige. En genomgång av de två typerna av boendeprogram talar för att ”Bostad först” är en lovande strategi.

Kunskapsöversikten ger dock inte underlag för att avfärda vårdkedjemodellen som ett verkningsslöst program.

Stockholms stad har under många år använt sig av vårdkedjemodellen eller ”boendetrappan”. Vägen till ett självständigt boende sker i många fall stegvis, med ett successivt minskat behov av vård och stöd. Eftersom gruppen hemlösa är heterogen är variationerna i boendelösningar stora. Boendetrappan består i princip av följande typer av boenden: akutboende, korttidsboende, stödboende, omvårdnadsboende, genomgångslägenheter samt slutligen försöks- och träningslägenheter. Målet är att försökslägenheten efter minst ett års skötsamt boende övergår i ett eget kontrakt. Även i försöks- och träningslägenheter är det många som behöver mer eller mindre stöd i form av till exempel boendestödjare under kort eller lång tid.

Utvecklingen de senaste åren har varit att fler och fler lägenheter har förmedlats till hemlösa, ca 300 lägenheter per år, varav de allmännyttiga bostadsbolagen står för det absoluta flertalet. En avsiktsförklaring har träffats med de privata fastighetsägarna om att de ska ställa 100 lägenheter till förfogande, vilket hittills resulterat i ett 30-tal förmedlade lägenheter. Det finns dock behov av fler försöks- och träningslägenheter.

Utgångspunkten i "Bostad först"-modellen är att hemlösa personer omedelbart ska flytta till en så permanent bostad som möjligt. Hemlösa personer har samma behov av en bostad som alla andra människor, oavsett om de har problem eller inte. Boende och eventuell övrig service, till exempel vård och behandling, är separerade från varandra. Inom modellen nämns också begrepp som stödboende, vilket innebär permanent boende där stödinsatser har integrerats.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen håller för närvarande på att utveckla ett projekt enligt modellen "Bostad först". Svenska Bostäder ska tillhandahålla 15-20 lägenheter där hemlösa personer från enheten för hemlösa beräknas kunna flytta in 2010.

Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS) är en mycket viktig aktör i stadens hemlöshetsarbete. SHIS ska dels tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad, dels erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem. Stiftelsen har totalt 1 153 genomgångsbostäder, vilket utgör ca 50% av de totalt

ca 2 200 boendeplatserna. Under 2009 tillskapade stiftelsen en ny verksamhet – enheten hotellhem för familjer – med lägenheter särskilt riktade till bostadslösa barnfamiljer (totalt 167).

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen anser i nuläget att befintliga bostadsföretag tillsammans med stiftelsen Hotellhem utgör en bra grund för arbetet med bostäder för hemlösa. Förvaltningen föreslår att en satsning nu sker på "Bostad först"-modellen och att effekterna av det nya projektet "Bostad först" utvärderas. Om projektet redovisar positiva resultat, kan det leda till en utökning av denna typ av boendelösning för hemlösa.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 4 februari 2010 att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen avseende en motion om bostäder till hemlösa.

Reservation anfördes av vice ordförande Maria Hannäs (V), ledamoten Monika Lindh m.fl. (S) och ledamoten Birgitta Hansen (MP), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 december 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tar inte ställning till förslaget med hänvisning till att det krävs långtgående utredningsinsatser och analyser för att bedöma förslaget. Det är snarare en fråga för politiken att ta ställning till vilka åtgärder som ska vidtas för att hantera frågan.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 februari 2010 att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteskrivelse som sitt yttrande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Nuvarande modell för socialt boende bygger på en vårdkedjemodell som i princip innebär att den enskilde genom att nå en viss nivå i sin rehabilitering ska kvalificera sig för avancemang i boendekarriären. Det har erfarenhetsmässigt visat sig att många fastnar i denna och att alltför få går vidare till eget boende, vilket i sin tur kan påverka hela vårdkedjan.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har tagit del av ”Motion (2009:27) om en ny modell för bostäder till hemlösa i Stockholm.” Förvaltningen anser det intressant att pröva en modell som har utgångspunkten att den hemlöse först får ett ordnat långsiktigt boende innan insatser fullt ut görs för att stötta den enskilde i att klara ett eget boende. Förvaltningen kan också konstatera att förslaget i remissen har en mycket likartad grundidé och ett likartat koncept i övrigt som socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens projekt Bostad först, vilket står klart att påbörjas under 2010. Eftersom socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens projekt tycks vara långt framskridet föreslår förvaltningen att man avvaktar utfallet av detta.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 11 februari 2010 att i huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut och därutöver anföra nämnden följande:

Det är viktigt att utveckla och pröva nya metoder för att motverka hemlöshet, vilket förvaltningen understryker. Stiftelsen Stockholms Hotellhem äger fastigheter, som har bland annat hemlösa som hyresgäster. Idag ser vi hellre att bostäder för hemlösa inte koncentreras utan sprids ut, vilket går stick i stäv

med motionärens förslag. I Stockholm planeras s.k. "Housing first" tillsammans med Stadsmissionen, vilket ska bli intressant att följa. Slutligen instämmer vi i förvaltningens skrivning att någon ny organisation för att utveckla modeller för bostäder till hemlösa inte behövs.

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (S), Birger Jeansson (MP) och Heinz Spira (V) mot beslutet till förmån för förvaltningens förslag till beslut.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 januari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom flera av förslagen i motionen och vill särskilt framhålla vikten av att utveckla och pröva nya och alternativa arbetsmetoder för att motverka hemlöshet. Att köpa upp fastigheter med syfte att hyra ut till hemlösa, att erbjuda ett stabilt boende på en gång istället för att personer ska behöva kvalificera sig och flytta "runt eller upp" enligt "trappstegsmodellen" och att aktivt arbeta med ett stödjande nätverk på föreslaget sätt är modeller väl värda att utveckla. Att hitta sätt att undvika alltför stor segregering är också viktigt. En annan mycket positiv aspekt är förslaget att involvera och öka samarbetet med de övriga kommunerna inom Stockholms län för att hitta gemensamma sätt att minska hemlösheten.

Förvaltningen ser det som mycket positivt att dra lärdom av sådant som visat sig verkningsfullt på andra ställen både inom och utanför Sverige. Förvaltningen känner dock en viss tveksamhet till om det behövs en helt ny organisation för att utveckla de arbetssätt som framgår av motionen. Inom Stockholms stad finns idag Stiftelsen hotellhem som har en organisation som påminner om den i motionärens förslag. Stiftelsen hotellhem bygger på en så kallad "köp och sälj modell" men arbetar på uppdrag av socialtjänsten.

Av motionen framgår att den föreslagna organisationen skulle vara helt frikopplad från socialtjänsten. Motiveringen till detta är att socialtjänsten ska kunna ägna sig åt sin roll att stödja och hjälpa. Förvaltningen är väl medveten om den intressekonflikt som kan uppkomma om en organisation både är ägare till fastigheterna och samtidigt ska arbeta stödjande och hjälpande men tror att det är något som även i detta sammanhang går att överbrygga. Av motionen framgår i övrigt inte fullt ut hur alternativet skulle se ut i praktiken eller hur finansieringen skulle ske. Ett annat frågetecken är hur det i praktiken skulle vara möjligt för före detta hemlösa att köpa sina lägenheter.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen anser, liksom bolagen, att staden genom Stiftelsen Hotellhem redan ombesörjer den föreslagna verksamheten. Stiftelsen har till ändamål, i samarbete med Stockholms stads nämnder med socialtjänstansvar, att tillhandahålla genomgångsbostäder för personer som av sociala och/eller ekonomiska skäl är i behov av tillfällig bostad. Stiftelsen har även i uppdrag att erbjuda en mer varaktig bostad med visst boendestöd för personer med sociala problem samt bedriva annan därmed sammanhängande och förenlig verksamhet.

För att fullgöra detta bostadssociala uppdrag hyr eller äger stiftelsen för verksamheten lämpliga fastigheter. De som bor på Hotellhem måste också vara inskrivna hos Bostad Stockholm för att på sikt kunna få en vanlig bostad och de kan under vissa förutsättningar få förtur till på den reguljära bostadsmarknaden. Stiftelsen Hotellhem har således infrastrukturen för den föreslagna verksamheten, liksom delar av det arbetsätt som föreslås i motionen. Bostad Stockholm har ett regionalt nätverk och förmedlar lägenheter åt HUGE (Huddinge), Järfällabygdens hus (Järfälla), Össebyhus (Vallentuna) samt Botkyrkabyggen (Botkyrka). Stiftelsen Hotellhem driver också Lidingö Bostadshotell på uppdrag av Lidingö stad.

Stockholmshem har bland sina ägardirektiv att bistå Stiftelsen Hotellhem i dess verksamhet och gör detta genom att dels "öronmärka" lämpliga bostäder för uthyrning åt Stiftelsen, dels genom anpassning av befintliga fastigheter och viss nyproduktion.

Koncernledningen bedömer att socialtjänstens anknytning till Stiftelsen Hotellhem är en viktig del i arbetet att stödja och hjälpa, då möjlighet till en bostad är en viktig del på vägen till egen försörjning m.m. Möjligen kan stiftelsens uppdrag kompletteras med *att verka för en större regional samverkan*, enligt den modell som redan utförs åt Lidingö stad.

Fastighetsägarna Stockholm

Fastighetsägarna Stockholms yttrande daterat den 26 februari 2010 har i huvudsak följande lydelse.

Hemlösheten är som Stefan Nilsson (MP) framhåller ett stort samhällsproblem. Nilsson föreslår en ny kommunal organisation som ska ha ett nära samarbete med privata hyresvärdar och allmännyttiga bostadsföretag och kunna köpa delar av bostadsbestånd eller hyreshus, för att sedan hyra ut lägenheter till dem som inte kommer in på den ordinarie bostadsmarknaden.

Fastighetsägarna Stockholm har ett pågående samarbete med staden genom Bostadsförmedlingen. Samarbetet fungerar bra och kan säkert utvecklas. Vi kan mot den

bakgrunden därför inte se behovet av en ny organisation inom staden. Fastighetsägarna Stockholm kan emellertid ställa sig bakom Nilssons förslag om ett regionövergripande samarbete för att minska hemlösheten.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson (MP) enligt följande.

1. Social- och arbetsmarknadsnämnden bifaller motionen
2. Därutöver anförs följande

Det är glädjande att den moderatledda majoriteten väljer att lyfta fram och säger sig vilja satsa på metoden ”Bostad först”. Det är en relevant utveckling, bland annat för att metoden bygger på aktuell forskning och goda resultat från andra städer. Samtidigt visar den moderatledda majoritetens nyfikenhet på metoden att man är villig att iallafall testa nya metoder för att bryta den status quo som finns gällande omfattningen av hemlöshetsproblematiken i Stockholm.

Grunden i metoden, enligt socialhögskolan vid Lunds universitet, är ett fast och säkert boende som en grundläggande rättighet för alla. Att säga sig vara för metoden, som den moderatledda majoriteten gör, innebär rimligen att man ställer sig bakom förståelsen att likt mat, kläder och utbildning är bostad en grundläggande rättighet. I ett utspel på DN:s debattsida (2009-11-24) skriver socialborgarrådet **Kristersson själv att** ”många andra sociala hjälpinsatser blir helt omöjliga om man inte ens har ett hem: medicinering, möten, samtal och själva det dagliga livet kan inte bedrivas i en härbärgesmiljö.”

Utvecklingen sedan utspelet i DN gör **det dock tydligt att** socialborgarrådet **främst är intresserad av politiska utspel än att verkligen ta till sig metodens innehåll. För det första ska ”Bostad först” i Stockholm endast erbjudas till ”motive- rade” hemlösa. Kravet på motivation står i direkt motsats till metodens grund och är ett förnekande av bostad som en grundläggande rättighet, oavsett motiva- tion. Det är möjligt att socialborgarrådet har tillgång till andra fakta än oss, men vi har aldrig träffat en person som är motiverad att förbli hemlös. För det andra ska metoden testas genom att tio lägenheter ställs till förfogande.** Socialborgarrådet anser sig ha tid och utrymme att testa en ny metod samtidigt som Stockholms övriga ca 3 000 hemlösa förpassas till fortsatt hemlöshet.

Att sitta vid makten i Stockholm förpliktigar. Det går inte att skylla på bostads- marknaden när man har haft makten över den i snart fyra år. Det går heller inte att skylla på brist på idéer eller kompetens. Om hemlösa stockholmars rätt till bostad är en resursfråga så påminner vi gärna om socialborgarrådets övriga prioriteringar: ”Om jag ställer familjerådgivning mot hemlöshet och barn som blir slagna, så tycker jag inte att den är den mest angelägna uppgiften vi har” (DN, 2009-10-26).

Andra städer med motsvarande problem har satsat och skapat resultat. Det är en skam för vår stad att hemlösheten tillåts vara oförändrad i omfattning trots vetenskapen om effektivare metoder och en mycket bred vilja till förändring.

Precis som alla andra i vår stad så kommer även Stockholms hemlösa att må bra av att få tillgång till ett eget tryggt boende. Det behövs ingen utvärdering för att förstå det. Om det finns en verklig politisk vilja bakom "Bostad först" så bör inte redan nu se över vilken organisationsform som är bäst lämpad för att förfoga över lägenheter till hemlösa som av olika anledningar inte kommer inte på den ordinarie bostadsmarknaden.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Maria Hannäs (V), ledamoten Monika Lindh m.fl. (S) och ledamoten Birgitta Hansen (MP) enligt följande.

Anledningen till att vissa personer hamnar i hemlöshet kan t ex vara psykisk sjukdom, missbruk av alkohol eller narkotika, personlig konkurs, depression efter en anhörigs död, skilsmässa, arbetslöshet... Till att börja med kan det vara något av detta som utlöser att personen ifråga ramlar igenom socialt och inte längre klarar att hantera sin egen livssituation. Ju längre tiden går ju större tenderar problemen att bli och det största problemet blir tillslut att den drabbade ingenstans har att ta vägen. Det finns ingen plats där han eller hon kan dra sig undan och vila, sköta sin hygien, förvara sina tillhörigheter, låsa om sig och känna sig trygg och sova.

Det är mycket illa i en välfärdsstat med vårt vinterklimat att det finns människor som inte har en bostad.

Skarpnäcks Stadsdelsnämnd anser att motionärens förslag skall tillstyrkas. Till att börja med bör Stockholms Stad utreda hur den föreslagna finska modellen fungerar och har slagit ut och om den skulle kunna fungera i Stockholm.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2009:27

2009:27

Motion av Stefan Nilsson (mp) om en ny modell för bostäder till hemlösa i Stockholm

Dnr 325-1540/2009

Hemlöshet är ett stort samhällsproblem, som dessvärre inte har minskat i omfattning under de senaste åren. Oftast föregås hemlöshet för den enskilde av en lång process som på olika sätt hade kunnat uppmärksammas, stoppas och vändas om rätt resurser hade funnits på plats. Det behövs nya grepp för att kunna lösa boendeproblemen för många människor som är hemlösa och för att förebygga hemlöshet.

Många människor som har skulder eller betalningsanmärkningar har mycket svårt att få lägenhetskontrakt via bostadsmarknaden. Liknande problem att få fast bostad har människor som har blivit vräkta p.g.a. störningar, ofta som en konsekvens av beroende- och/eller psykiatrisk problematik.

Stockholms stad bör bilda en organisation för att förfoga över lägenheter åt hemlösa som av egen kraft inte kommer in på den ordinarie bostadsmarknaden. Den ska vara fristående från socialtjänsten, så att denna kan koncentrera sig på sin roll att stödja och hjälpa. En sådan organisation ska ha ett nära samarbete med privata hyresvärdar och allmännyttiga bostadsföretag och kunna köpa delar av bostadsbestånd eller hyreshus, för att sedan hyra ut lägenheter till dem som inte kommer in på bostadsmarknaden.

I Finland finns en modell för att tillhandahålla bostäder åt hemlösa som har visat sig fungera bra. En stiftelse köper upp hela hus eller delar av hus för att sedan överlåta dem till personer som av egen kraft inte har fått tillträde på bostadsmarknaden. För att undvika segregation finns en övre gräns för hur stor del av lägenheterna i det uppköpta huset som får hyras ut till personer via stiftelsen. Stiftelsen har ett antal bostadskonsulenter anställda som samarbetar med kommunerna och som beviljar hyreskontrakten.

Ett kontrakt upprättas mellan hyresgästen, stiftelsen och den aktuella kommunen. Ett nätverk, där även frivilligorganisationer, släktingar m.fl. kan ingå, finns som stöd. Det är detta nätverk, som kommunen ansvarar för, som har gjort att hemlösa i Finland klarar sitt boende relativt bra och lyckas behålla det. Om en person med missbruksproblem eventuellt behöver hjälp med avgiftning har kommunen ansvar för att hjälp sätts in och hyresgästen blir inte av med sin bostad.

Ömsesidig samverkan, som kännetecknar det här systemet, har i studier visat sig fungera bättre än de kontrollmekanismer som symboliserar den traditionella "trappstegsmodellen". Den senare innebär ju att människor ska kvalificera sig för sitt boende i flera steg och det dröjer innan man kan vara säker på att man får bo kvar.

Stockholms stad bör bilda en organisation som ska köpa upp och förfoga över lägenheter som hyrs ut till hemlösa. Det kan vara ett bolag, en förvaltning, en stiftelse eller annan organisationsform, med speciellt uppdrag att köpa och förmedla bostäder till människor som av egen kraft inte kommer in på bostadsmarknaden. I förlängningen skulle även bostäder kunna säljas till före detta hemlösa. Kommuner i Stockholms län bör erbjudas vara med i systemet, eftersom det är önskvärt med ett så regionövergripande samarbete som möjligt för att minska hemlösheten.

Jag föreslår fullmäktige att besluta

- att Stockholms stad ska bilda en organisation med uppdraget att köpa upp och förfoga över lägenheter som hyrs ut till hemlösa enligt ovan.

Stockholm den 3 juli 2009

Stefan Nilsson